

Coneishem “Era Carta dera Tèrra” damb eth conde “Dejós dera acàcia”

**Propòstes de trabalh
Tar escolanat**

**Cicle
Superior**

**Aguest document a estat
elaborat per Jaume Centelles e
presentat ena revista GUIX/AULA tara sua
publicacion
en apartat *GUIXdos*
deth mes de hereuèr de 2016**

Revirat ar aranès per Ròsa Maria Salgueiro

Fixa 1: Iuri Gagarin

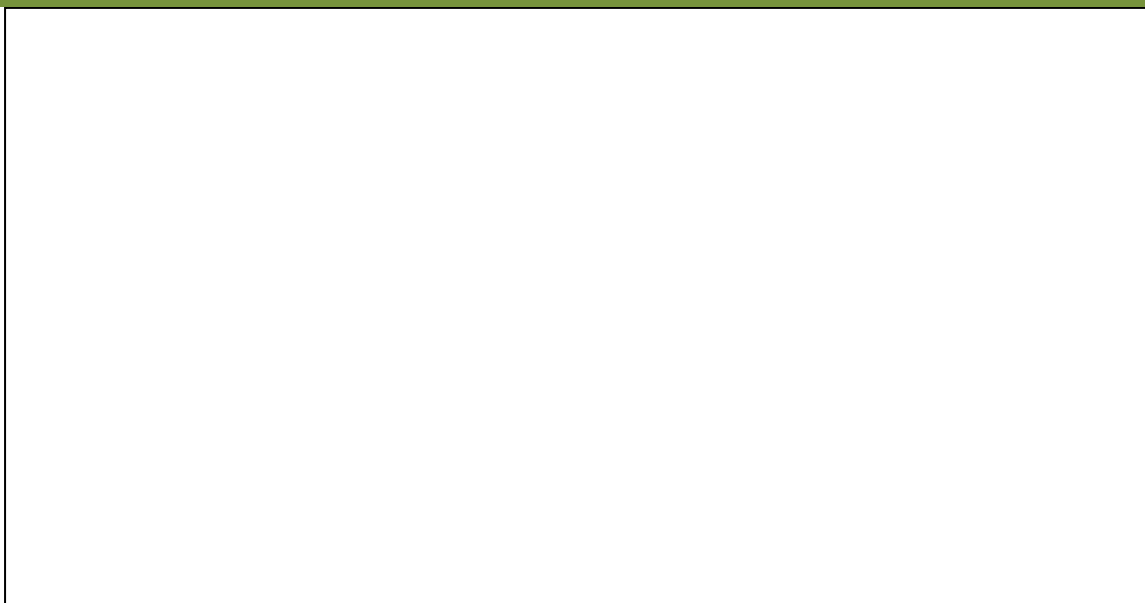
En prumèr capítol de *Dejós dera acàcia*, quan se trapen en banc, eth gojat se presente tamb aguestes paraules:

[...] me digui Iuri, coma er astronauta rus Iuri Gagarin, eth prumèr òme qu'anèc tar espaci tamb ua nau espacial. Eth prumèr, sabes? En aqueth temps, non coneishien es daumatges que i podien trapar, n'era falta de gravetat, ne tanpòc se tornarien. Hec eth prumèr torn ara Tèrra – Iuri s'emocione en tot rebrembar es proeses deth sòn omònim, der astronauta que mentre ère ena nau, tamb eth nas enganchat ena hièstra, envièc un missatge tara Tèrra dident: «Pobladors deth mon, sauvaguardem aguesta beresa, non la destruïm»

Er astronauta Gagarin siguec era prumèra persona que contemplaue coma n'ei de meravilhós eth nòste planeta. Uns ans mès tard, d'alti astronautes an gaudit dera madeisha vision. Es viatges per espaci an generat era pregunta sus quin aurie d'èster eth drapèu que identifiquèsse eth nòste planeta. Ara per ara n'i a diferentes propòstes e era mès acceptada presente, sus un hons blu, ua fotografia deth planeta obtenguda pera NASA.

S'auesses de desssenhar un drapèu deth nòste planeta Tèrra,... Qué i metaries? De quini colors? T'animes a provar-lo? **Diboisha e pinta** en aquest quadre coma t'imagines **eth drapèu dera Tèrra**.

Fixa 2: El "Guernica" de Picasso

Era mair de Fina ditz:

[...]Es guèrres son terribles, hilha. Dèishen fòrça herides, bèra ua de tan prigondes que jamès non se curen. E non te parli de herides de sang. Se vedesses coma queden es cases, es fabriques, es escòles o es camins... tot destrossat! E es que suberviuen non an ua auta gessuda que húger o morir.

Er an 1937, eth pintor Pablo Picasso pintèt un quadre que nomentèt *Guernica* e qu'a coma motiu eth bombardament e era destruccion d'aquera ciutat. En quadre se ven personas, animaus e edificis destrossats pes bombes.

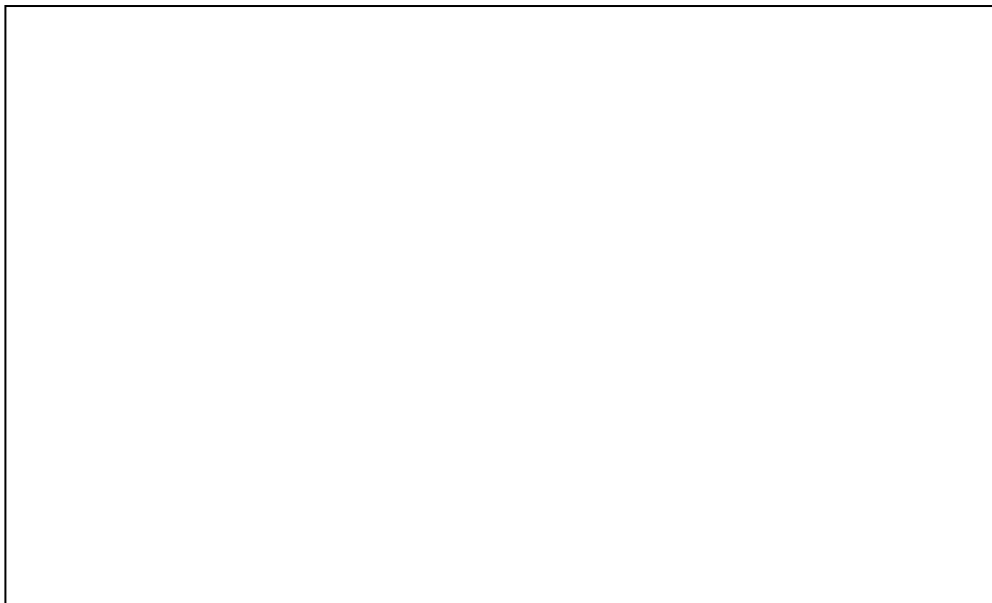

Segurament er orror que sentec eth pintor li portèt a reflectir-lo damb tons blancs, neri e grisi.

Te proposam que guardes eth quadre tamb es companhs e entre toti sajar d'endonviar qué signifiquen o qué son

bèri uns des elements deth quadre: era bombeta, eth taure, era casa que creme, er òme que ploie, eth colom, era hemna tamb eth hilh mòrt enes sòns braci, era flor e era espasa qu'a ena man eth guerrèr queigut, etc.

Después **escuelh un des nomentats elements e sajar de reproduir-lo** en quadre següent.

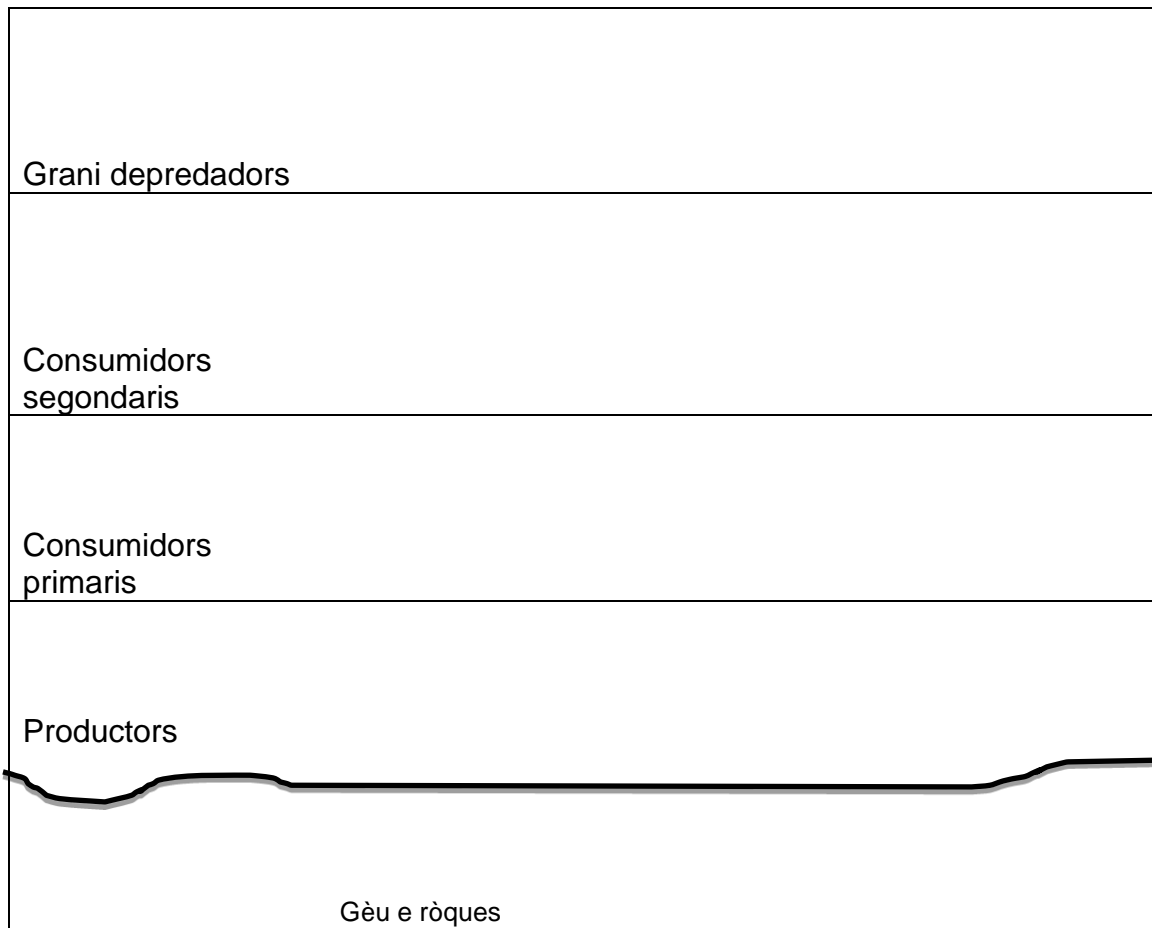
Fixa 3: Era cadena trofica marina

Fina lieg era carta que li a enviat eth sòn pair des dera base científica dera Antartida:

[...]Hè uns dies hérem ua visita ara zòna a on i viuen es pingüins emperador. Siguec un espectacle meravilhós. Gunlaug, eth companh noruec, hec fòrça fòtos, quauqua d'eres t'arribaràn tamb aguesta carta.

Es pingüins emperadors son un des pògui animaus que i pòden víuer en condicions climatiques extrèmes, mès durant er estiu es dies son plan longui e es ores de lum faciliten era supervivència de bères ues des autes espècies, especiaument es que i viuen enes aigües qu'entornegen eth continent austral.

Te proposam que **places es següents animaus e d'auti organismes dera cadia trofica en sòn lòc corresponent** (se les diboishes, encara milhor!): Pingüins, peishi petiti, calamars, plancton, balenes, krilh, òrques, fòques (buòus marins), organismes unicellulars, gambetes.

Fixa 4: Instruccions-exemples sus era forma d'auer pòur

Fina e era sua mair parlen dera pòur:

[...]—*Ja ac enteni, mès è un non-sai-qué ena pancha quan sò en escenari e toti me guarden...*

—*Se ditz “pòur escenica”. Es actors professionaus tanben n’an*

De pòurs, toti n’auem. Bères ues absurdes e d’autres angoishantes. I a qui s’espante tamb es globes perquè pòden petar, ès incapable d’entrar en ua piscina o te càmbies de trepader quan ves a un gosset, etc. Julio Cortázar escriuec un libre nomentat *Historias de Cronopios y de Famas* a on podem liéger aquest tèxte:

“Instrucciones-ejemplos sobre la forma de tener miedo

En un pueblo de Escocia venden libros con una página en blanco perdida en algún lugar del volumen. Si un lector desemboca en esa página al dar las tres de la tarde, muere.

En la plaza del Quirinal, en Roma, hay un punto que conocían los iniciados hasta el siglo XIX, y desde el cual, con luna llena, se ven moverse lentamente las estatuas de los Dioscuros que luchan con sus caballos encabritados.

En Amalfi, al terminar la zona costanera, hay un malecón que entra en el mar y la noche. Se oye ladrar a un perro más allá de la última farola.

Un señor está extendiendo pasta dentífrica en el cepillo. De pronto ve, acostada de espaldas, una diminuta imagen de mujer, de coral o quizá de miga de pan pintada.

Al abrir el ropero para sacar una camisa, cae un viejo almanaque que se deshace, se deshoja, cubre la ropa blanca con miles de sucias mariposas de papel.

Se sabe de un viajante de comercio a quien le empezó a doler la muñeca izquierda, justamente debajo del reloj de pulsera. Al arrancarse el reloj, saltó la sangre: la herida mostraba la huella de unos dientes muy finos.

El médico termina de examinarnos y nos tranquiliza. Su voz grave y cordial precede los medicamentos cuya receta escribe ahora, sentado ante su mesa. De cuando en cuando alza la cabeza y sonríe, alentándonos. No es de cuidado, en una semana estaremos bien. Nos arrellanamos en nuestro sillón, felices, y miramos distraídamente en torno. De pronto, en la penumbra debajo de la mesa vemos las piernas del médico. Se ha subido los pantalones hasta los muslos, y tiene medias de mujer.”

Seguint a Cortázar, **endónvia ua situacion que pogue resultar inquietant e escriuer-la ara seguida:**

Fixa 5: Hèm un avion damb materiaus reciclats

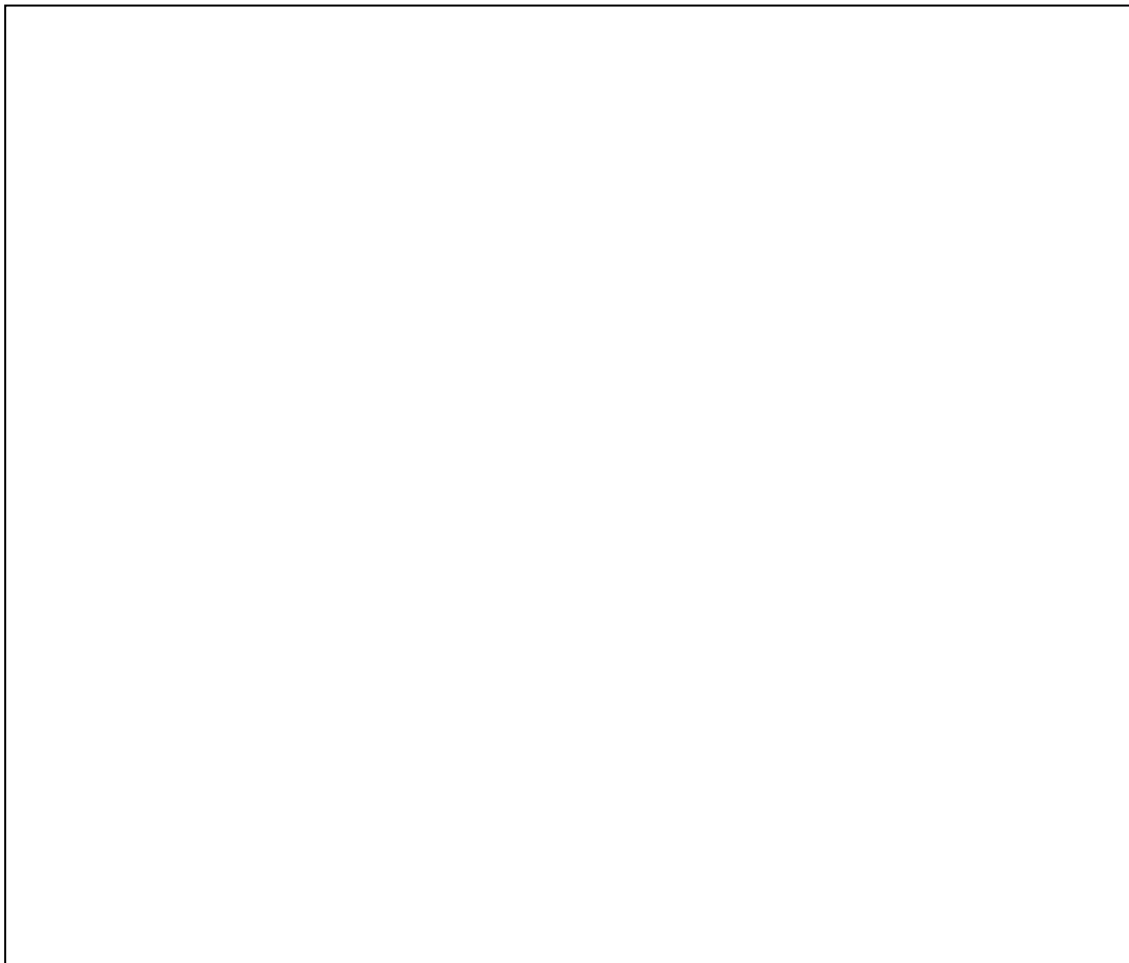
Iuri explique que, abans dera guèrra, quan eth sòn pair viuie:

[...] Eth mèn pair trabalhau en Soko, ena fabrica d'avions. Ère un bon mecanic e tostemp m'explicau aventures d'aviadors e d'astronautes. En sabie fòrça... Jo, quan sigua gran, tanben serè mecanic...

Tot açò ac explique Iuri mentre va a cercar herralha entà vener-la. Que se'n harà dera herralha? Reciclar-la, que vò díder que es dièrsi materiaus serviràn entà hèr nau productes. Per exemple, eth veire reciclat ei veire nau obtengut a compdar de veire usat, en comptes d'utilizar es matèries prumères: eth sable, era sosa e era pèira calcària.

Te proposam que, en petit grop, dessenhetz e bastitz un avion de joguet damb es materiaus que poguetz auer a man. Podetz hèr servir salèrs de refresc, cartons, botelhes de plastic, papèrs de revista, brics, hiu de hèr, tròci de ròba, etc.

En acabar, **hètz ua fotografia ath vòste avion e l'encolatz aciu:**

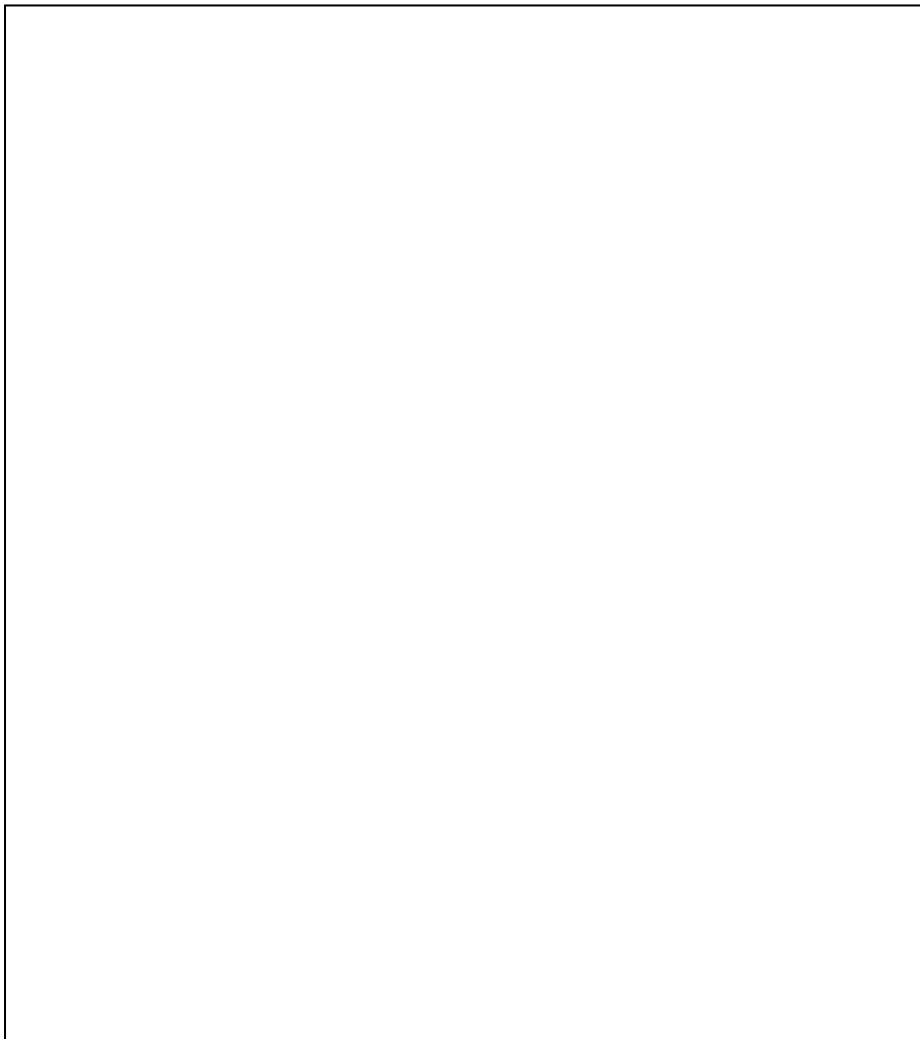

Fixa 6: Eth pannèu

Fina li explica a luri que premanissen era foncion de finau de cors. Se tracte d'ua òbra de teatre nomentada "Harry Potter ena cort deth Rei Artús". Ditz era gojata:

[...]son es dialògs. Les a escrit era mèstra e s'a endonviat ua istòria que passe en Camelot, un dia qu'apareishen per aqui es escolans dera escòla Hogwarts, Harry Potter e es auti, e i a ua competicion de magia entre toti es mags. I gessen Merlí, Melusina, Hermione, Malfoy, Lavender e d'auti.... Jo hèsqui de Morgana e mama me premanís eth vestit. Tanben i ges un colom dondat que represente ua gauèca, perquè resulte que Potter a ua gauèca que se ditz Hedwig e li pòrte missatges coma se siguesse ua empresa de missatgeria...

Tà anonciar ua òbra de teatre, normaument s'enganchen uns pannèus que conviden a anar-i. Te demanam qu'endónvies un pannèu d'aguesta òbra. Non desbrembes de híger eth títol, eth lòc a on se harà, era data e es protagonistes. Au, hè un pannèu ben beròi!

Fixa 7: Eth taumatròp

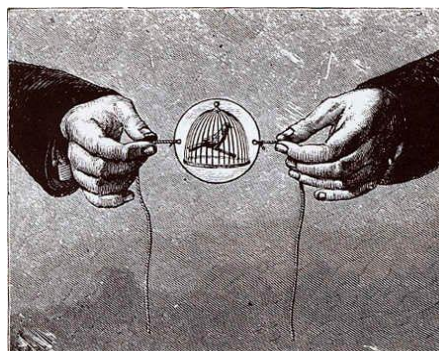
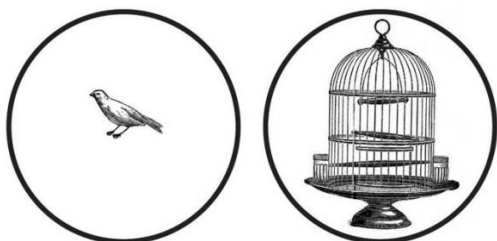
Quan luri li regale a Fina ua tortora, un petit audèth que s'a queigut d'un arbe, era gojata comente:

[...]mès non sai s'era mia mair me deisharà cuedar-lo. Non èm d'auer gàbies, preferim que vòlen liures...

Fina e era sua mair, coma tu madeish, saben coma n'ei de meravilhós veir es audèths volar, planejant damb es ales estenudes, hènt picats e contrapicats, e virolets...

I a un jòc molt antic que se ditz "taumatròp" e consistís en un joguet que aprofite er efècte dera persisténcia dera vision entà crear ua illusion optica.

Ei un disc de cartolina, d'uns 12 cm. de diamètre, diboishat per totes dues cares, damb dues parts d'ua madeisha scèna. S'estaquen dus hius (o se met un garròt ath miei) de manèra que en hèr-lo virar rapidament se superpòsen es imatges de cada ua des cares e se pòt veir era scèna sencera. S'en ua cara i a el diboish d'un audèth e en auta era d'ua gàbia, en hèr anar eth joguet veiram er audèth laguens dera gàbia.

Ara ne haram un e auràs de besonh cartolina, estalhants, còrda o garròt de husta long (pincho) e adesiú (pegasolet).

Se ties còrda, rebremba d'enganchar es cercles de cartolina de manèra qu'ua des imatges quede de cap tà baish tà que quan vires s'aconsegisque er efècte optic.

Era escomesa que te proposam ei **qu'eth tòn taumatròp, quan vire, represente un audèth que s'escape dera gàbia.** Coratge!

Fixa 8: Òda ara alegria

Un poèta aleman, Friedrich Schiller, escriuèc en an 1785 un poèma nomenat “Òda ara Alegria” tà celebrar er ideau d'unitat e afraiment de tota era umanitat. Uns ans mès tard, en 1824, un compositor plan coneishut, Ludwig van Beethoven, adaptèc aguest tèxte e lo includic en ua des sues simfonies —era darrèra que hec— era Novena Simfonia.

Damb eth temps, era composicion de Beethoven arribèc a èster er imne oficiau dera Union Europèa e s'a convertit en un simbèu dera libertat e der afraiment entre es pòbles.

Te proposam qu'escotes damb atencion aguesta pèça musicau, dèishes volar es tòns pensaments, e **hèsques un diboish que represente eth vòl d'un audèth.**

Auràs de besonh un papèr de diboish *canson* de mida DIN A3 o similar e un sarpat de ceres de colors.

Mentre escotes era musica, eth mèstre anarà dant es indicacions “cambi de color”, “ara damb er auriò”, “damb era auta man”, “damb es dues mans”, “picant”, etc.

Procura aumplir tota era huelha e dèisha qu'eth ritme dera musica te pòrte...

Ode to Joy
(Theme from Symphony No.9)
Ludwig van Beethoven

The image shows a piano accompaniment for the 'Ode to Joy' theme. It is written in 4/4 time and the key of D major. The score is divided into two systems. The first system begins with the instruction 'With strength' and a dynamic marking of 'ff'. The second system concludes with a 'decresc.' marking. The music is characterized by a strong triplet rhythm in the right hand, which is mirrored in the bass line. The melody is simple and joyful, consisting of a series of eighth notes and chords.

Fixa 9: Era despedida

Auem arribat ara fin mès, igual qu'en conde Dejó s dera *acàcia*, era pòrta non ei barrada. En darrèr capítol luri ditz:

—Marcham tà Mostar! Sò content perquè dilhèu poirè veir es mèns amics e es mèns pairs-sénhers, s'encara son vius.

Igual qu'eth, auem descurbit d'auti mons e auem estat capables d'entrar en aguest libre. Ara lo sauvaram laguens deth nòste còr, lo compartiram damb es amics e non lo perderam jamès.

Mos agradarie fòrçat qu'aumplisses aguest apartat e deishèsses era tua opinion, atau coma hès damb toti es libres que lieges.

Eth títol deth libre qu'acabi de liéger ei

.....

Lo escriuec

.....

Lo ilustrèc

.....

Ei publicat ena editoriau

.....

M'an agradat especiaument

- Es personatges
- Es lòcs a on passen es causes
- Es aventures

Es personatges principaus se diden

.....

Voleria que lo liegessen es mèns amics perquè jo è sentut

- Alegria   Pòur   Pena
- M'a hèt arrir   M'a hèt plorar
- M'a emocionat   D'autres causes

Dia..... Mes ..... An .....

Es ilustracions deth conde son plan polides —açò ja ac as vist— mès dilhèu era imatge mentau que t'as hèt de Fina e de Iuri non correspon ara qu'a agut Rita Sañé, era persona qu'a hèt es diboishi.

Rita serà encantada se li hès arribar era tua interpretacion des personatges e, ath delà, les exposaram ena web¹ deth projècte **Implica+** entà que toti veiguen coma n'ès d'artista.

Se t'estimes mès compartir era tua opinion, la pòs enviar tath corrèu electronic dera madeisha web, o en *facebook*² deth projècte.

Atau m'imagini a Fina

Atau m'imagini a Iuri

Era mia opinion deth conde

¹<http://www.xtec.cat/~mlluelle/implicat/>

²<https://www.facebook.com/Implicat-192304094235632/timeline/>